

Centar za Ekologiju i održivi razvoj

Požarevac/Subotica

SAOPŠTENJE, za hitno objavljivanje
Datum: 7 jun 2020

David iz Drmna protiv lignitskog Golijata, Elektroprivrede Srbije

Požarevac, Srbija - Javno preduzeće Elektroprivreda Srbije (EPS), najveće preduzeće u Srbiji i vlasnik termoelektrana na uglj od kojih su neke među evropskim rekorderima zagađenja, od danas se suočava sa tužbom Saše Arsića, stanovnika sela Drmno koji je tužbu pokrenuo zbog ugrožavanja života njegove porodice širenjem rudnika lignita neposredno uz selo i njegove stambene objekte.

Selo Drmno u Istočnoj Srbiji ugrožava širenje rudnika iz kojeg se ugljem snabdeva termoelektrana Kostolac. Saša Arsić je jedan od oko 1000 stanovnika Drmna koji doslovce gube tlo pod nogama pred površinskim kopovima, odlagalištima jalovine visokim kao brda i pepelom koji se odlaže na manje od 100 metara udaljenosti od njihovih kuća. Višegodišnja eksploatacija i širenje površinskih kopova isušila je podzemne vode usled [čega dolazi do sleganja zemljišta i pucanja stambenih i drugih objekata](#).¹

Rudnik, termoelektrana i odlaganje pepela su prema navodima tužbe odgovorni za pucanje kuća, čime se dovodi u pitanje i budućnost cele lokalne zajednice. Saša Arsić se našao između dve vatre. Sa jedne strane, čak i posle višegodišnjih popravki i sopstvenih investicija u stalno saniranje kuće koja i dalje puca, Arsići su i dalje u opasnosti jer umesto krova nad glavom strepe da im isti ne padne na glavu. Sa druge strane, Arsići nemaju mogućnost da se presele zbog toga što pravni sistem ne primorava najveću kompaniju u državi na sprovođenje zakonskih propisa jer bez isplate nadoknade za štetu pričinjenu njihovoj kući Arsići ne mogu da priušte selidbu, odnosno bezbedno stanovanje na drugom mestu.

Saša Arsić ovako objašnjava njegovu frustraciju: "Prestali smo i da brojimo opravke koje smo sprovedli na našoj kući. Pukotine su svuda. Nove pukotine se stalno pojavljuju. Naša kuća, kao i toliko drugih u selu, očigledno tone u zemljište koje se sleže a EPS nam govori da nam kuća puca jer nismo unajmili dobre majstore i da kuća nije izgrađena valjano. Kuće su počele da pucaju tek kada se rudnik približio selu, a pre toga im decenijama ništa nije falilo".

Njegovu tužbu protiv EPS-a sa interesovanjem će pratiti mnogi stanovnici Drmna ali i drugih naselja koja se nalaze neposredno uz ugljenokope u Srbiji. U kolubarskom basenu, na domak Beograda, čitave mesne zajednice i sela nalaze se zaglavljena u sličnim okolnostima:

---

¹ <http://www.cekor.org/index/page/lq/sr/id/628>

život u oštećenim kućama koje više nemaju tržišnu vrednost, u zajednicama koje više nemaju budućnost i gotovo nikakvu zaštitu od štetnog uticaja eksploatacije uglja na zemljište, vazduh i vodu - to jest na zdravlje meštana.

Patnje lokalnih zajednica uz ugljenokope donekle odslikavaju pad celog sektora eksploatacije uglja, industrije koja je, ne samo u Srbiji, decenijama pokretala privrede širom Evrope električnom energijom koja se smatrala "jeftinom" zahvaljujući stalnom ignorisanju i poricanju zastrašujućih eksternih troškova uglja, pre svega po zdravlje ljudi, a zatim i po kvalitet života i životne sredine.

Ipak, Srbija se izdvaja od drugih evropskih država koje eksploatišu ugalj. U drugim zemljama regioni koji su zavisili od uglja užurbano osmišljavaju viziju budućnosti bez ove, sada već ekonomski neisplative grane, i načine za sprovođenje postepene tranzicije u kojoj neće biti gubitnika. Srbija, sa druge strane, koja je i kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, pozajmljuje stotine miliona evra radi izgradnje potpuno novih termoelektrana na ugalj kapaciteta oko 700 MW. Ovim ne samo da će se nastaviti ugrožavanje naselja, vazduha, zdravlja i klime, već prete i finansijske štete, pošto ovi projekti finansirani iz kredita nemaju izgleda za isplativo poslovanje iz kojeg bi se pozajmice i vratile, pre svega zbog izvesnog oporezivanja emisija ugljenika unutar Energetske zajednice, međunarodnog ugovora čiji je Srbija potpisnik od osnivanja.

Tužba Saše Arsića, čije početno ročište je zakazano za 9. jun 2020 u Okružnom sudu u Požarevcu predstavlja važan test. Sa jedne strane, njome se stavlja na probu višedecenijsko verovanje da potreba za navodno "jeftinom strujom" dozvoljava sve što je potrebno za njenu proizvodnju, čak i kad je van zakona. Sa druge strane, tužba će podsetiti širu javnost u Srbiji, koja je opravdano već uznemirena rekorderskim zagađenjem vazduha, da pojedine lokalne zajednice i dalje ostaju nevidljive za medije i širu javnost uprkos tome što trpe višedecenijske štete po zdravlje, životni standard i okolinu. Ove zajednice u blizini termoenergetskih postrojenja i rudnika uglja koji ih snabdevaju danas se nalaze u svojevrsnoj slepoj ulici - bez budućnosti. Stoga zaslužuju da se i njihov glas čuje u sve češćim razgovorima o energetskoj budućnosti Srbije i načinu na koji bi se ona mogla zaštititi od neodržive eksploatacije uglja pre svega razvojem obnovljivih izvora energije, ali tako da niko ne bude ostavljen u lignitskoj prošlosti.

KRAJ

Beleške:

1. Anкета domaćinstava u Naselju Drmno, <http://www.cekor.org/index/page/lq/sr/id/628>
2. Uskladiti ili zatvoriti? Kako su termoelektrane na ugalj na Zapadnom Balkanu prekršile standarde za aerozagađenje i šta vlasti treba da urade povodom toga, izveštaj organizacije CEE Bankwatch Network
<https://bankwatch.org/wp-content/uploads/2019/12/comply-or-close-RS.pdf>

Kontakt:

Zvezdan Kalmar, programski direktor, Centar za ekologiju i održivi razvoj - CEKOR, vodana@gmail.com, +381 65 552 3191, +381605523191

O nama:

Centar za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR) je dobrovoljno, nestranačko, nevladino i neprofitno udruženje građana posvećeno ciljevima zaštite životne sredine, održivog razvoja, održive energetike i saobraćaja. Naša misija je da promovišemo i primenjujemo principe

održivog razvoja i uključivanja javnosti u procese donošenja odluka sa ciljem smanjenja siromaštva, unapređenja kvaliteta života, zaštite biodiverziteta i održive upotrebe prirodnih resursa.

Zvezdan Kalmar, programski direktor, Centar za ekologiju i održivi razvoj - CEKOR